

LÖVHOLMEN

LÖVHOLMEN, NORDVÄSTRA LILJEHOLMEN

KARTLÄGGNING OCH BEHOVSANALYS AV ALLMÄN FRIYTA

2021.11.25. REVIDERAD 2023.08.23

Stockholms
stad

Beställare

Exploateringskontoret, Stockholms stad

Kontaktperson: Britt Berntsson, Exploateringskontoret

Projektgrupp

Karl Gylje, projektledare, Exploateringskontoret

Britt Berntsson, landskapsarkitekt, Exploateringskontoret

Julia Brandt, byggprojektledare, Exploateringskontoret

Mats Dunkars, geodatasamordnare, Exploateringskontoret

Sebastian Rigi, utredare, Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning

Landskapslaget

Annelie Landin

Magdalena Franciskovic

Johanna Good

Innehåll

Sammanfattning

Inledning

Stadens mål och riktlinjer

Kartläggning och behovsanalys

- Friytetillgång
- Stadsdelsparker
- Parker och gröna oaser
- Lekplatser
- Lekmiljöer, förskolebarn
- Rekreativa rörelsestråk
- Öppna gräsytor
- Bollspel, bollek
- Bad

Utveckling av grönyta vid Liljeholmsviken och norra Trekantsparken

Sammanfattning

Nordvästra Liljeholmen står inför en stadsutveckling som innebär ett tillskott på ca 10.000 nya boende, arbetsplatser, service och förskolor. Lövholmen utgör en del av detta. När befolkningen växer ställs ökade krav på att stadens friyor (parker, stråk och platser) kan erbjuda sociala värden i tillräcklig omfattning. För att säkerställa detta har Stockholms stad kartlagt och analyserat sociala värden och behov i nordvästra Liljeholmens allmänna friyor. Denna rapport utgör ett underlag till detaljplan Lövholmen och innehåller ett sammandrag av tidigare framtaget material, utifrån ett fokus på Lövholmen.

Lövholmen omvandlas från industriområde till en blandad stadsdel med en täthet som bidrar till ett aktiverat kajstråk med platser längs vattnet. Utvecklingen av stråket längs Liljeholmsviken är ett välkommet tillskott som knyter ihop befintliga promenader öster och väster om Lövholmen.

Stadsutvecklingen sker på industrimark där friyor saknas idag. Omvandlingen bidrar därför till att andelen friyta ökas med ca 12% i Lövholmen. Vistelse- ytor med grön karaktär är däremot svårt att tillskapa i tillräcklig mängd eftersom föreslagna vistelse- ytor främst utgörs av kaj och vattennära platser. I Lövholmens omgivning finns en god tillgång till gröna platser och parker, främst i Trekantsparken. För att erhålla en tillräcklig mängd grön friyta behöver nya boende och verksamma kunna nyttja gröna friyor i närmiljön. Inte minst gäller detta Lövholmens nya förskolebarn, där drygt 100 barn dagligen kommer att behöva använda en närliggande park för att erbjudas tillräcklig yta för lek och rörelse i den dagliga verksamheten.

Liljeholmens parker har ett högt besöks- tryck. För att ta hand om fler besökare behöver parkerna uppgraderas och nya platser tillskapas. En kartläggning av nordvästra Liljeholmens friyor visar att det finns ett behov av att rusta upp ett flertal befintliga parker och platser för lek, vistelse och aktivitet. För stadsutvecklingen i Lövholmen är det framför allt grönytan vid Liljeholmsviken och Trekantsparkens norra del som är av störst betydelse då de ligger närmast. Det finns ett behov av främst mer lek, öppna gräsytor och plats för bollspel, bland annat för att ersätta befintlig bollplan på grönytan vid Liljeholmsviken som försvinner.

Under sommaren 2020 genomförde Stockholms stad en enkät- dialog för att fånga upp medborgarnas syn på Trekantsparken. Syftet var att samla in kunskap om hur området kring Trekanten används idag, vilka platser som anses värdefulla och vilka brister som upplevs finnas. Med utgångspunkt i dialogen och kartläggningen av stadens allmänna friyor har staden tagit fram ett förslag för Trekantsparkens långsiktiga utveckling.

Trekantsparken föreslås att utvecklas för att främja både natu- rliv och folk- liv. De mest frekvent använda ytorna finns idag i östra delen. Med utvecklingen av Lövholmen behöver parkens norra del förbättras med en yta för bollspel, fler gräsytor för solbad, lek och rörelse samt en rejäl lekplats för barn i alla åldrar. Grönytan vid Liljeholmsviken som är nära samman- kopplad med Trekantsparken behöver också uppgraderas. Bättre möjligheter till bad och vis- telse vid och på vattnet är något som önskas av medborgarna och som utreds både vid Lövholmen och sjön Trekanten.

Upprustningen avses att till delar finansieras av berörda byggaktörer.

Inledning

När Liljeholmen växer med ett stort antal nya bostäder, arbetsplatser, handel, service och förskolor är Lövholmen ett av de stadsutvecklingsprojekt som föreslås bidra till tillväxten. När fler flyttar in behöver stadens allmänna friytor utvecklas för att möta den ökade befolkningens behov.

I samband med den pågående utvecklingen har Stockholms stad kartlagt och analyserat sociala värden och behov i stadsdelens allmänna friytor samt hur dessa påverkas av befolkningsökningen. Denna rapport utgör en del av detta arbete, här med fokus på Lövholmen.

Bakgrund

Nordvästra Liljeholmen genomgår en omfattande utveckling med en förväntad befolkningsökning på ca 10.000 boende samt ett tillskott av kontor och verksamheter som ökar dagbefolkningen. De pågående projekt som bidrar till tillväxten utöver Dp Lövholmen är program för Södertäljevägen, Dp Marievik, Dp Liljeholmsgallerian och Dp Nybohovsskolan. Planförslaget för Lövholmen innebär att området utvecklas från industriverksamhet till en tät och variationsrik kvartersstad där kultur- och industrihistoriska värden tas tillvara. Genom utvecklingen tillgängliggörs det idag privatiserade kajstråket som omvandlas till en promenad och vistelseyta.

Syfte

Denna rapport är en del av Stockholms stads arbete med att kartlägga och analysera sociala värden och behov i stadens allmänna friytor, i nordvästra Liljeholmen. Här med fokus på Lövholmen.

Materialet syftar till att stödja samordningen mellan pågående program- och detaljplanarbeten i Liljeholmen för att främja en sammanhållen utveckling som på bästa sätt bidrar till en väl fungerande helhet. Analyserna speglar dagens situation samt ett framtida 2040-års perspektiv. Arbetet ingår också i ett pågående pilotprojekt där staden gör kartläggningar och underlag åtkomliga i GIS-format.

Utredningar som relaterar till denna rapport

- Nordvästra Liljeholmen - allmän friyta, kartläggning och behovsanalys, 2023-06-01. Landskapslaget.
- Trekantsparken, stadsdelen Hägersten-Älvsjö. Program för utveckling, reviderad 2023-06-01. Landskapslaget.
- Förskoledialog Norra Liljeholmen, sammanställning, 2020-08-12. Landskapslaget.
- PM-gatuträd, Nordvästra Liljeholmen vid Lövholmen, 2021-03-08. Landskapslaget.
- Naturvärdesinventering Liljeholmen 2020-09-29. Ekologigruppen.
- Naturvärdesinventering av vattenmiljöerna vid Liljeholmen, Stockholm, 2019-01-21. Ekologigruppen.
- Ekologisk spridningsutredning för centrala Liljeholmen. Ekologigruppen. 2020-09-29.
- Trekantsparken. Sammanställning av enkät i Maptionnaire. 2020-09-30

Flygfoto över Nordvästra Liljeholmen, taget mot sydväst. Pågående stadsutvecklingsprojekt är markerade; Lövholmen, Marievik, Södertäljevägen, Nybohovsskolan och Liljeholmsgallerian.

Stadens mål och riktlinjer

Stockholms stad har mål och riktlinjer för hur den växande staden ska kopplas samman och innehålla attraktiva offentliga miljöer som är både klimatanpassade och välfungerande ur ett ekologiskt och socialt perspektiv. Den gemensamma målbilden i stadens olika styrdokument är att Stockholm ska bli både en tätare och en grönare stad. Här sammanfattas de övergripande målen för allmänna friytor i några av stadens styrdokument.

Översiktsplan för stockholms stad

I översiktsplanen pekas Liljeholmen ut som en stadsdel som under 00-talet har genomgått en stor omvandling till en blandad stadsdel med bostäder, service och handel och som fortsatt har stor utvecklingspotential.

Översiktsplanens fyra mål för stadsbyggnad

1. En växande stad - en attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen.
2. En sammanhängande stad - en stad för alla som hänger samman där människor med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas i vardagen.
3. God offentlig miljö - en jämnare fördelning av det som skapar goda livsvillkor, där alla delar i staden ska erbjuda trygga offentliga miljöer där människor kan delta och engagera sig.
4. En klimatsmart och tålig stad - hållbara energilösningar, smart miljöteknik, och anpassat till framtida klimatförändringar.

Översiktsplanens tre planeringsinriktningar

1. Säkerställa god tillgång till attraktiva parker och grönområden
2. Säkerställa ett rikt utbud av idrottsytor och idrottsanläggningar i hela staden.
3. Värna och utveckla stadens ekologiska infrastruktur.

Stockholm stads miljöprogram (2020-2023)

I miljöprogrammet formuleras mål inom de områden där utmaningarna bedömts som störst så som klimatpåverkan, klimatanpassning, resurshushållning och cirkulär ekonomi, biologisk mångfald, samt skadliga utsläpp och emissioner. I stadens miljöprogram finns sju delmål för hållbar mark- och vattenanvändning:

1. Sårbarheter i stadsmiljön till följd av ett klimat i förändring ska förebyggas.
2. God status ska uppnås i stadens vattenförekomster.
3. Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald.
4. Vid stadsutveckling ska ekosystemtjänster främjas för att bidra till en god livsmiljö.
5. Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald.
6. Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden.
7. Varje stadsdel ska planeras för god stadsmiljö.

Grönare stockholm (2017)

Utifrån Stockholms stads övergripande visioner lägger Grönare Stockholm fast riktlinjer och ger strategisk vägledning för att omsätta målen praktiskt i planering, genomförande och förvaltning av parker och naturområden.

Den strategiska vägledningen består i att samordna planeringsinriktningar och strategier från översiktsplanen och miljöprogrammet och säkra gröna kvaliteter i staden. Den innehåller även parkriktlinjer för planering, genomförande och förvaltning, samt riktlinjer för hur staden ska arbeta långsiktigt med parker och naturområden för att tillgodose behovet av ekosystemtjänster.

Övergripande mål

- Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden.
- Stadens ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald.
- Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling.

Faktaruta parkriktlinjer

Stockholms parkriktlinjer togs fram 2006 som stöd för att säkra rekreativa kvaliteter i grönstrukturen. De omfattar tillgång och parkstandard. De kvaliteter som ingår i parkriktlinjerna finns kartlagda i Stockholms sociotopkarta.

God park och naturtillgång

Inom 200 meter:

Grön oas, lek (naturlek eller lekplats), område med god ljudkvalitet, sitta i solen, promenader.

Inom 500 meter:

Blomprakt, bollspel/bollek, parklek, picknick, pulkaåkning.

Inom 1000 meter, eller enkelt nåbart med kollektivtrafik:

Bad (utomhusbad), djurhållning, odling, löpträning, skogskänsla, utsikt, vattenkontakt, vild natur, skridskoåkning.

Andra kvaliteter som värderas högt av Stockholmarna:

Båtliv, evenemang, folkliv, ridning, torghandel, uteservering, fiske, skridskoåkning.

God parkstandard

Mängden parkmark måste vara stor nog för att tillgodose invånarnas rekreationsbehov och klara det höga besöksstrycket.

Kartläggning & behovsanalys

Liljeholmen planeras att växa med ett stort antal nya bostäder, arbetsplatser, service och förskolor. I program för Liljeholmen, 2000 fastställs att visionen är att “låta innerstaden ta språnget över Årstaviken”.

Till stöd för den planerade utvecklingen av Liljeholmen, där Lövholmen ingår, har Stockholms stad kartlagt sociala värden och behov i nordvästra Liljeholmens allmänna friytor. I arbetet har också en medborgardialog och en enkätdialog med stadsdelens förskolor genomförts.

I detta kapitel redovisas en del av detta arbete, med fokus på den stadsutvecklingen som föreslås i Lövholmen.

Friytetillgång

Mängden parkmark ska enligt stadens riktlinjer vara stor nog för att tillgodose invånarnas rekreationsbehov och klara det höga besöksstryck som finns i delar av staden. Flera stora stadsutvecklingsprojekt, likt Lövholmen, pågår i nordvästra Liljeholmen. Genom friyteanalyser kan projektens totala allmänna friyta analyseras i relation till omgivningen.

Riktlinjer för tillgång till allmänna friytor

Friyteanalys är ett verktyg för att analysera tillgången till allmän friyta. För att uppnå en god tillgång rekommenderas följande:

- 15-20% av den totala markytan utgörs av sociotopyta, dvs allmän friyta med sociala värden. UN Habitat använder detta referensmått för en hållbar markanvändning i blandad stadsmiljö.
- 10 kvadratmeter grön oas/boende rekommenderas av stadens driftande förvaltningar för att klara ett högt besöksstryck. Grön oas är en miljö som domineras av grönska

Föreslagen friyta i Lövholmen

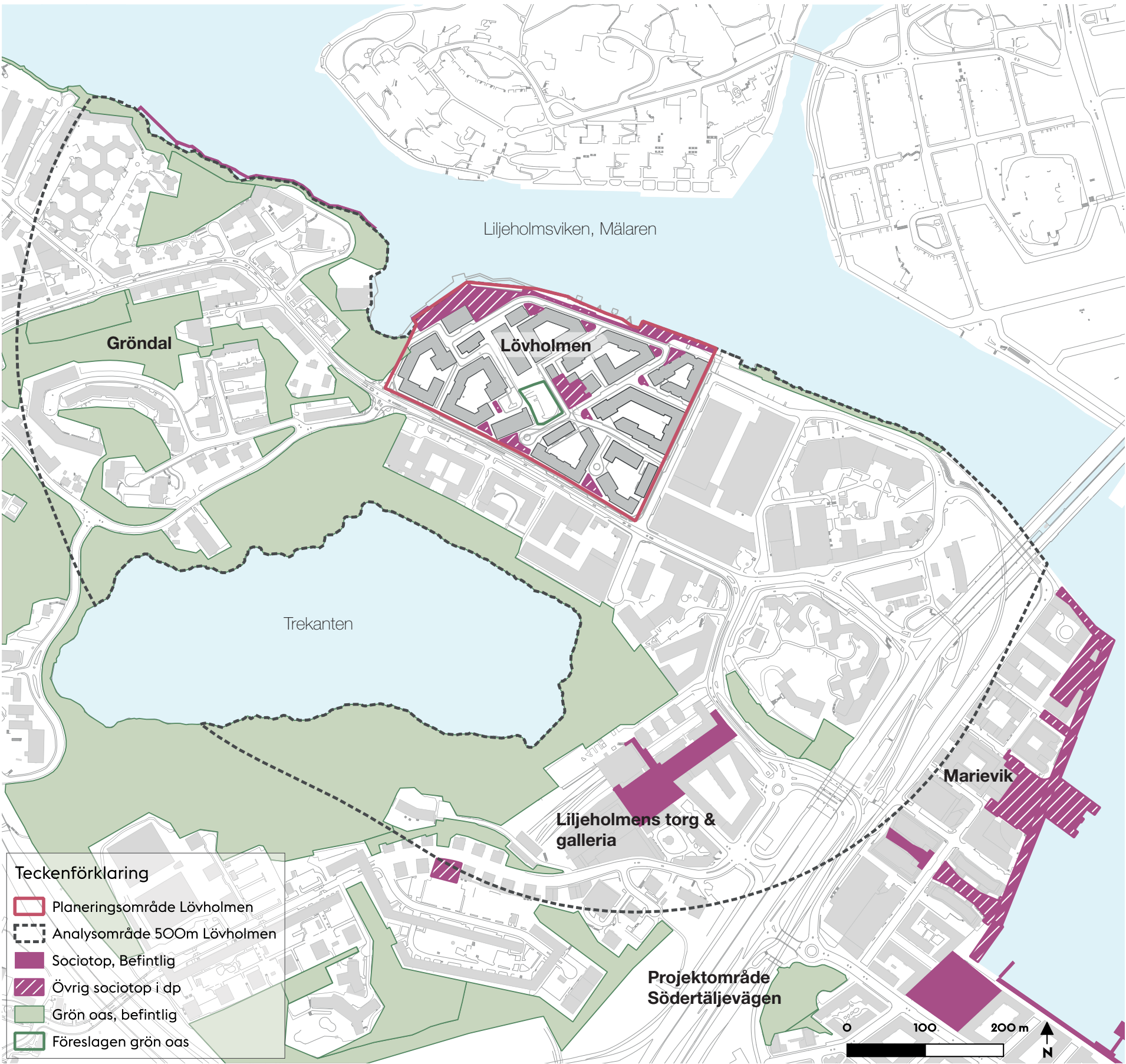
Lövholmen utvecklas med en täthet som bidrar till ett aktiverat kajstråk med platser längs vattnet. Omvandlingen innebär att andelen allmän friyta inom planområdet ökar till 12%, en nivå som ligger nära stadens referensvärde. Eftersom de nya friytorna främst utgörs av kaj och vatten nära platser så är andelen grön oas inom planområdet låg, ca 0,4 kvm/boende, vilket är mycket lägre än rekommenderat.

I analysområdet, det vill säga planområdet samt 500 m av dess omgivning, bidrar Lövholmens utveckling till att den totala andelen sociotopyta ökar något då omvandlingar sker på industrimark som idag saknar friytor. Tillgången till grön oas i analysområdet är god, främst genom närheten till Trekantsparken. Trots att Lövholmens utveckling ökar antalet boende i analysområdet och därmed halverar mängden grön oas/boende till 14 kvm så ligger denna nivå över stadens referensvärde.

Stadsutvecklingen innebär att boende i Lövholmen behöver använda gröna ytor i närmiljön, vilket ställer krav på parkupprustning. Upprustningen avses att till delar finansieras av berörda byggaktörer.

FRIYTEANALYS	Befintlig	Planerad
Planområde Lövholmen		
Antal boende	3	3800
Andel sociotopyta	0%	12%
Grön oas/boende	-	0,4 kvm
Analysområde 78 450 kvm (planområde samt 500 m omgivning)		
Antal boende	6000	12500
Andel sociotopyta	25%	27%
Grön oas/boende	28 kvm	14 kvm

Jämförelse Marieviks nya detaljplan: 21% sociotopyta och 2 kvm grön oas per boende. I Marievik planeras två mindre parker, en 10 m bred bilfri kaj samt ett hamnbad för hela närområdet.

Stadsdelsparker

Stadsdelsparker är stora mångfunktionella parker som ska kunna erbjuda något för alla. I Liljeholmen finns två stadsdelsparker, varav Trekantsparken ligger närmast Lövholmen. Parken är en resurs för såväl Lövholmen som övriga stadsutvecklingsprojekt i nordvästra Liljeholmen. För att kunna möta behoven från fler besökare behöver Trekantsparken utvecklas.

Trekantsparken

Trekantsparken är en central, rekreativ målpunkt för både boende i Liljeholmen och besökare från andra delar av staden. Parkens mest frekvent nyttjade ytor och öppna gräsmattor finns vid Fruktleksparken i öster och längs Trekantens norra sida. Här är besöksstrycket högt, med ett stort slitage som följd.

Trekantsparken är omtyckt och välbesökt för sin möjlighet till aktivitet, umgänge, lek, bad och naturupplevelser. Sommaren 2020 genomförde Stockholms stad en enkätdialog för att fånga upp medborgarnas syn på Trekantsparken. I denna gavs uttryck för såväl parkens popularitet som ett behov av att parken behöver rustas upp.

När staden växer behöver Trekantsparken utvecklas med fler funktioner som bollspel, lekmiljöer för både förskolebarn och äldre barn, fler stora grösytor samt bättre möjligheter till bad. Fler mötes- och aktivitetsplatser för ungdomar behöver också utvecklas i parken.

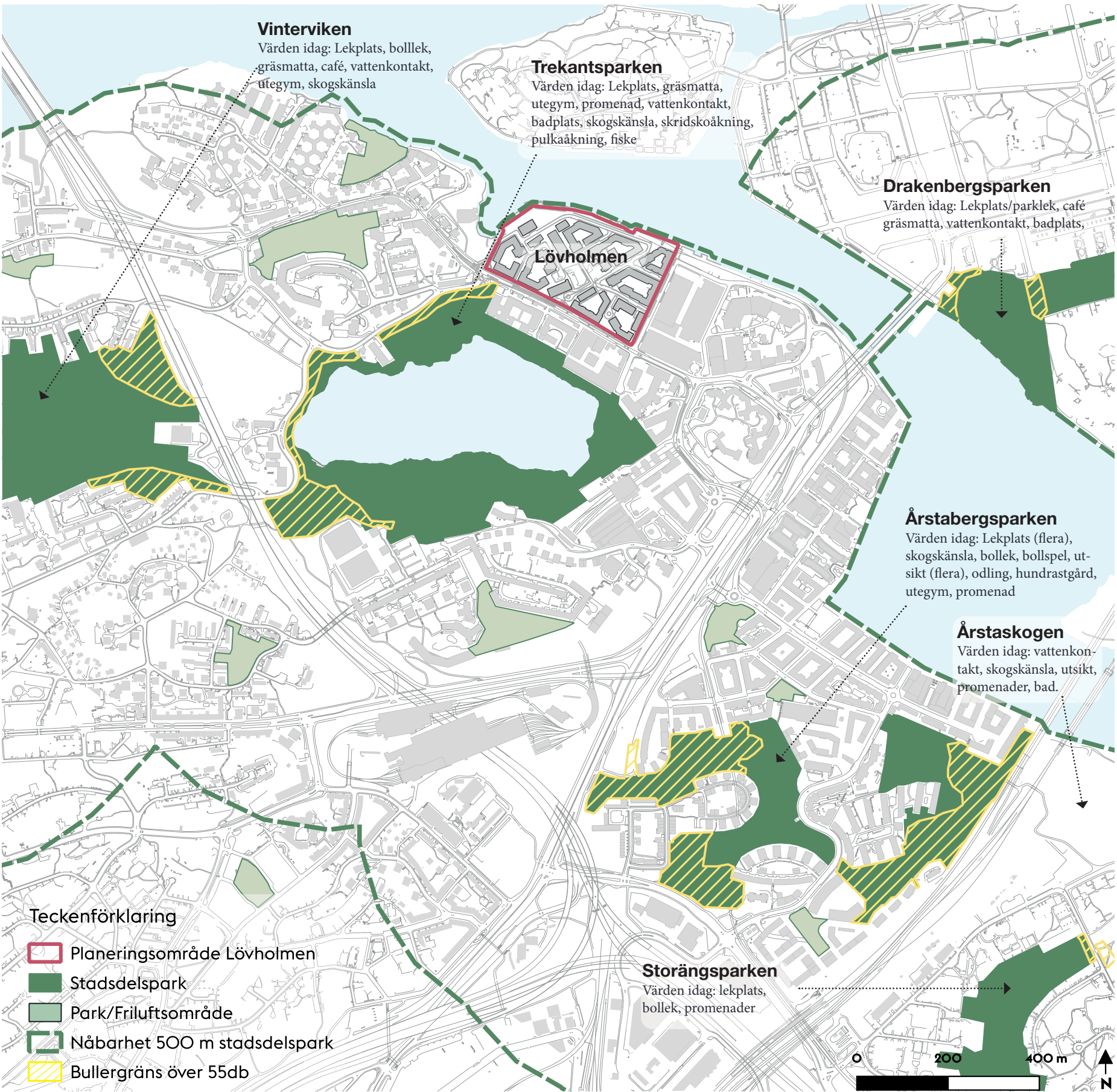
Idag finns Trekantsparkens mest programmerade ytor i östra delen, men med planerad stadsutveckling behöver parkens norra del mot Lövholmen och dess sydöstra del mot Nybohov och Södertäljevägen utvecklas.

Andra värdefulla park- och naturområden

I Lövholmens närområde finns andra värdefulla park- och naturområden som Årstabergsparken, Vinterviken, Drakenbergsparken, Storängsparken samt Årstaskogen. I Årstabergsparken finns ett varierat innehåll av lek- och aktivitetsytor för blandade åldrar och fina utsiktsplatser. Parken fungerar som en stadsdelspark även om det saknas en stor grösyta, vilket ska finnas för att uppfylla kriterierna för stadsdelspark.

Definition av stadsdelspark, enligt Park Stockholm

En stor park som fungerar som målpunkt och social mötesplats för både aktiva och rofyllda aktiviteter, minst 3 hektar och minst 50 meter bred. Huvudsakligen vegetationsklädd och med en plan grösyta på minst 0,5 ha. Minst två tillgängliga entréer. Innehåller sittplatser, promenadvägar, möjlighet till lek, sitta i solen, rofylldhet och aktivitetsytor för sommar och vinter. Större delen solbelyst under minst 4 timmar. Bör även innehålla blomsterprakt, motion och folkliv samt bör ha bullernivåer som understiger 55 dB(A).

Parker och gröna oaser

Även mindre parker och gröna oaser är viktiga för rekreation, återhämtning, lek och aktivitet. En av Stockholms parkriktlinjer är att alla ska nå en grön oas inom 200 m. Detta uppnås i Lövholmen genom den gröna oas som föreslås centralt. Områdets innehåll av allmän friyta är i övrigt begränsad. Det angränsande stora vattenrummet kompenserar delvis för detta, men platser för barn och med grön karaktär erbjuds inte i tillräcklig omfattning. Utvecklingen av Lövholmen medför därför att besöksstrycket ökar på närliggande mindre parker vilket ställer krav på att dessa rustas upp.

Lövholmen, föreslagen grön oas

I Lövholmen föreslås en grön oas som i främst innehåller en lekplats. Denna yta är för liten för att tillgodose andra typer av friytebehov än lek. Dessa kan erbjudas i närliggande parker och gröna friytor, som då i olika omfattning behöver rustas upp för att hantera fler besökare.

Grönyta vid Liljeholmsviken

Grönytan vid Liljeholmsviken består av en öppen gräsyta som sluttar ned mot vattnet, med stora lövträd i strandkanten. Området är bullerstört, men fyller trots detta en viktig funktion för rekreation. Den öppna gräsytan är en av få med tillräcklig storlek för ytkrävande aktiviteter i norra Liljeholmen. Grönytan är också en koppling mellan Liljeholmsviken och Trekantsparken med sjön Trekanten, både visuellt och med gångstråk.

Akterspegeln

Akterspegeln är en högt belägen, lugn park med naturkaraktär och vacker utsikt över Mälaren. Parken sträcker sig från den högre belägna delen, ned till Mälaren och det promenadstråk som följer längs vattenbrynet. Akterspegeln kan enkelt nås från Lövholmen, men behöver en rejäl upprustning för att bli mer funktionell och kunna ta emot fler besökare.

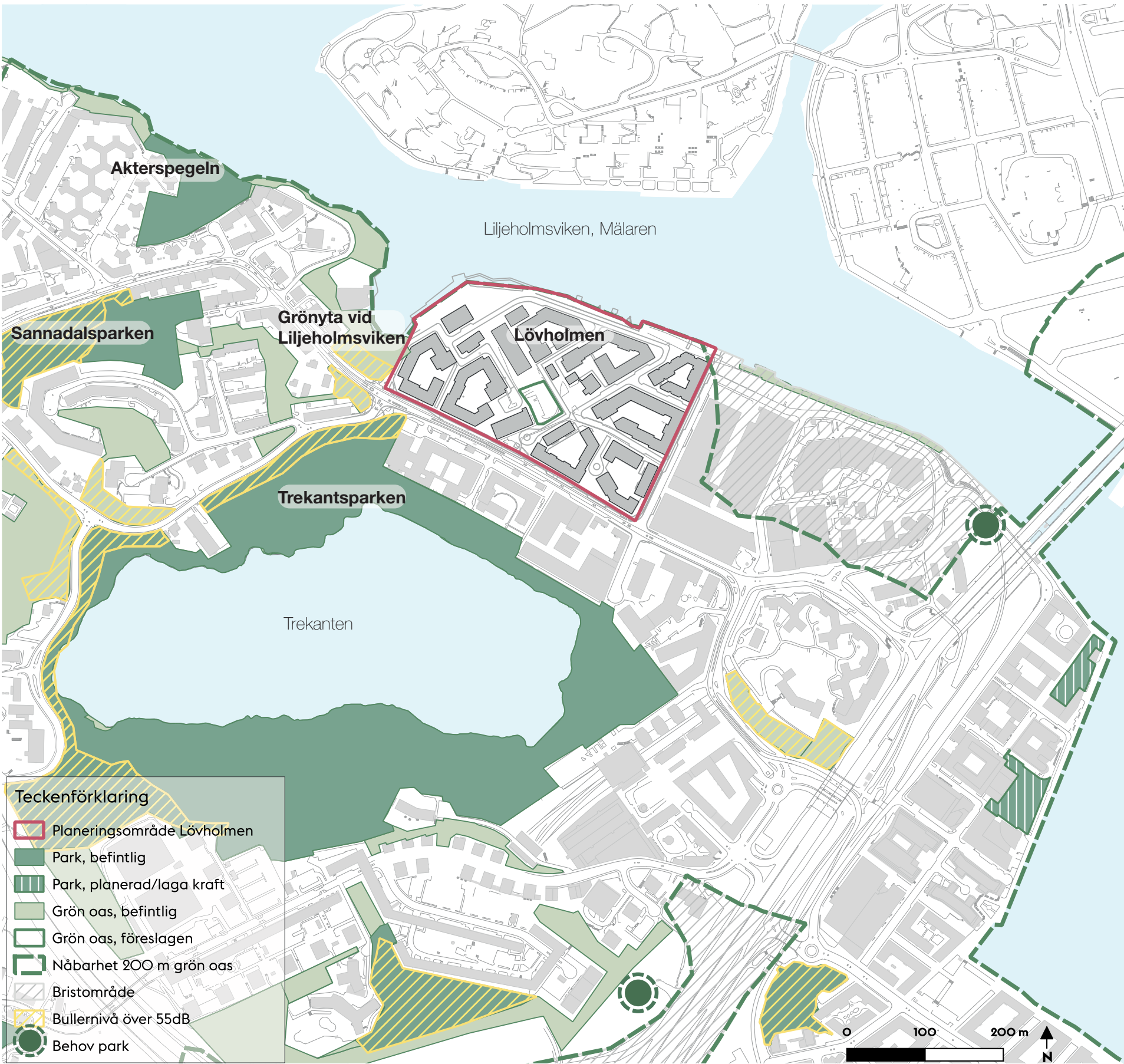
Sannadalsparken

Sannadalsparken är en långsmal aktivitetspark för barn i alla åldrar centralt i Gröndal. Parken innehåller både lek, aktivitets- och vistelseytor och har nyligen rustats upp. Med sina stora träd utgör Sannadalsparken en trivsamt, grönskande mötesplats, trots att den är bullerpåverkad.

Definition av park, enligt Park Stockholm

En park är en grön social mötesplats som är minst 0,2 hektar stor. Huvudsakligen vegetationsklädd. Har minst en tillgänglig entré. Innehåller sittplatser, möjligheter till lek och att sitta i solen. Erbjuder en rofylld del, men gärna även en aktiv del. Är solbelyst under minst 4 timmar vid vårdagjämning. Bör ha bullernivåer som understiger 55 dB(A).

En grön oas är en grön social mötesplats som är mellan 0,1-0,2 ha.

Lekplatser

Platser som främjar lek och rörelse är av stor betydelse för barns sociala och fysiska utveckling. En av Stockholms parkriktlinjer är att lekmiljö för barn ska erbjudas inom 200 m från bostaden. Med föreslagna struktur för Lövholmen uppnås detta. Men lekmiljöns begränsade storlek innebär att den främst möjliggör för lek för små barn. Lek finns i Trekantsparken (inom 200 m från Lövholmen) och ytterligare fyra lekplatser kan nås inom 500 m. Flera av dessa är slitna och behöver rustas upp för att erhålla tillräckliga lekvärden. Det finns en generell brist på lek för äldre barn i stadsdelen, exempelvis behövs en stor lekplats för barn i alla åldrar i Trekantsparkens norra del.

Lövholmen, föreslagen lekplats

En ny lekplats föreslås i Lövholmen, vilket innebär att hela Lövholmen får tillgång till lek inom 200 m. Denna tillgodoser främst lekbehovet för yngre barn eftersom platsen är liten med nivåskillnader, vilket gör att användbarhet och tillgänglighet begränsas. Lek för äldre barn blir svår att åstadkomma då detta ställer krav på mer ytkrävande funktioner som behöver större plana ytor.

Lekplatser i närområdet

I Trekantsparken finns två lekplatser för små barn. I öster finns den mycket populära Frukteleparken och i norr, närmast Lövholmen, en liten och mycket bristfällig lekplats. Båda behöver byggas om för en bättre funktion. Det saknas lekfunktioner för äldre barn. För att tillgodosätta lekbehovet när staden växer behövs tre nya lekplatser, varav en stor lekplats i parkens norra del som också kan erbjuda en varierad lek för en bredare åldersgrupp.

Lekmiljöer i Sannadalsparken, Akterspegeln och Sannadalsplatån utgör också en resurs för Lövholmen. Sannadalsparken är nyligen upprustad och i gott skick men övriga behöver uppgraderas. Grönytan vid Liljeholmsviken ligger närmast Lövholmen men har en begränsad yta, ett bullerstört läge och närhet till vatten gör platsen olämplig som lekmiljö.

Status på befintliga lekplatser

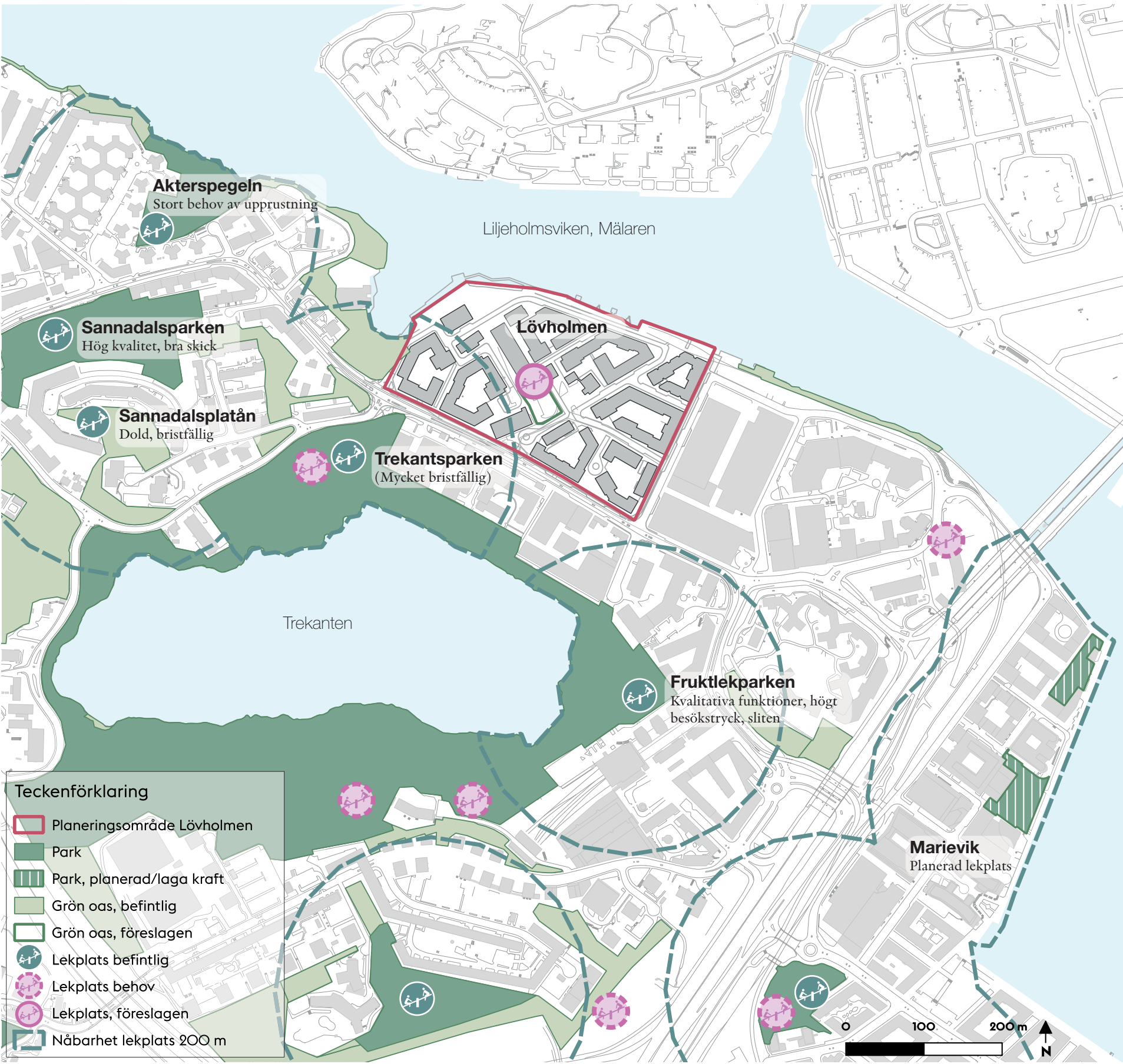
Trekantsparken
Lekplats mycket bristfällig och lekvärden saknas för målgruppen barn +6 år. Har kapacitet att ta emot fler barn, men behöver upprustning.

Akterspegeln
Lekplats av låg kvalitet. Lekvärden saknas för målgruppen barn 6+ år. Lekplatsen har kapacitet att ta emot fler barn, men behöver upprustning.

Sannadalsparken
Lekplats av god kvalitet och i gott skick för alla åldrar. Har kapacitet att ta emot fler barn.

Sannadalsplatån
Lekplats för åldrar 0-12 år. Upplevelsevärden är medelgoda. Platsen har kapacitet att ta emot fler barn men ligger dold och svårtillgänglig.

Frukteleparken
Lekplats med kvalitativa funktioner. Lekplatsen har högt besöksstryck och är slitna. Lekvärden för målgruppen barn 12+ år saknas. Har ingen kapacitet att ta emot fler barn.

Lekmiljö, förskolebarn

Allmänna lekplatser och lekparkar fyller en viktig funktion för förskoleverksamheten eftersom många förskolor har en begränsad gårdsyta som inte rymmer alla barn samtidigt. Även Lövholmens planerade förskolor får små gårdar. Hälften av barnen behöver därför gå till en lekmiljö utanför förskolan varje dag. Lövholmens föreslagna lekplats rymmer bara en del av dessa barn. Drygt 100 förskolebarn per dag behöver söka sig vidare till andra lekmiljöer i närområdet.

En kartläggning av hur Liljeholmens förskolor använder allmänna lekplatser visar att besöksstrycket från förskolegrupper är mycket stort dagtid. Populära lekplatser som Fruktleksparken i Trekantsparken och lekmiljöer i främst Årstadal/Årstaberg har inte kapacitet att ta emot fler barngrupper. Utvecklingen av Lövholmen medför därför att fler lekmiljöer behöver anläggas, främst i Trekantsparken som ligger närmast.

Behov av lekmiljö för förskolors verksamhet

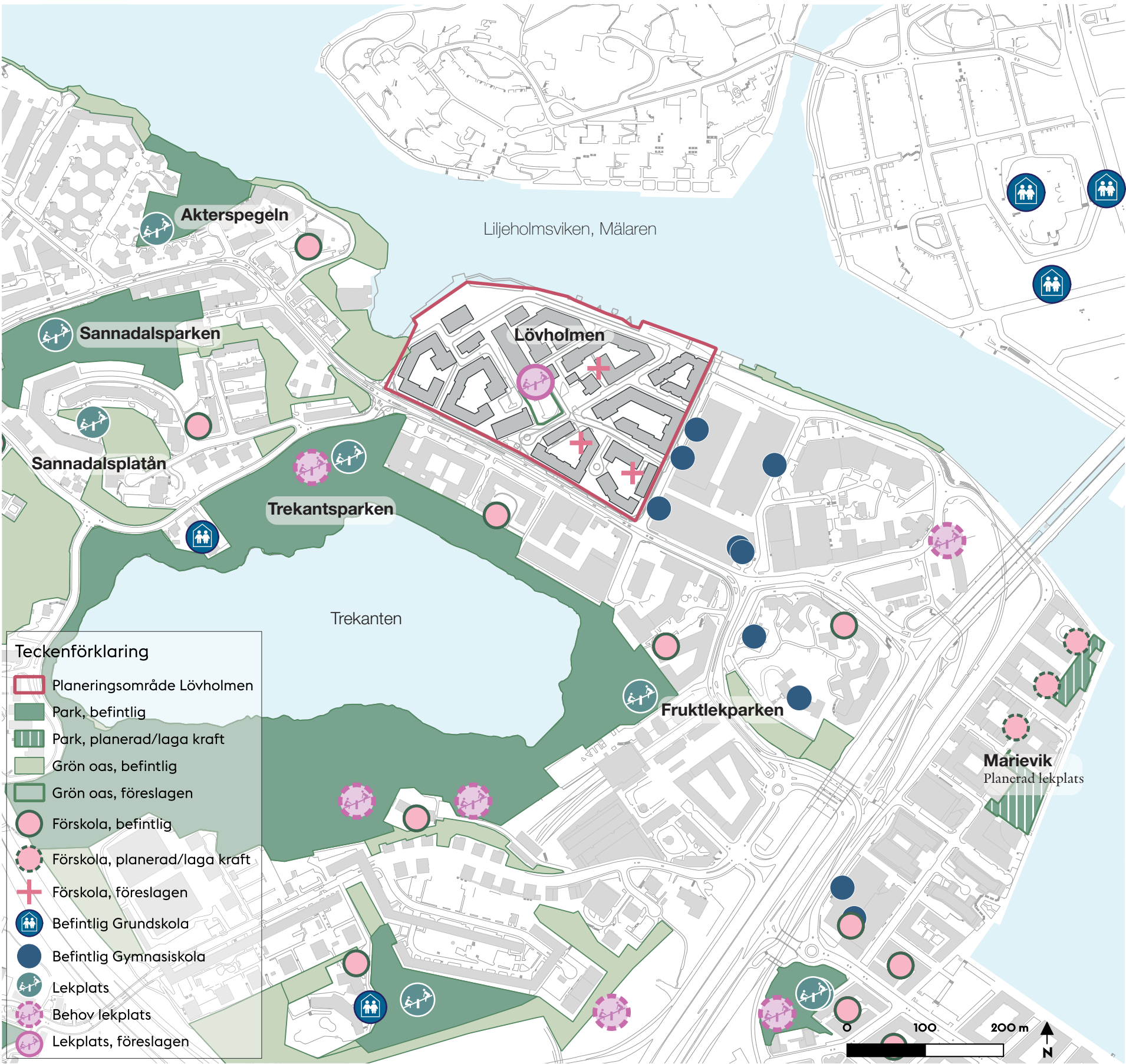
Enligt en dialog med områdets förskolor (Förskoledialog Norra Liljeholmen, Sammanställning 2020. Exploateringskontoret) går hälften av barnen dagligen till en närliggande park eftersom gården är för liten för verksamhetens behov. Detta gäller även förskolor med gårdar på drygt 10 kvm/barn, som är den minsta storlek som stadsdelen kräver vid nybyggnation samt är den gårdsstorlek som planeras för Lövholmen.

En lekmiljö på ca 2000-2500 kvm (jämför Fredsborgsparken, sk "Kanniparken" i Årstadal) rymmer ca 2 barngrupper (40-50 barn), enligt förskoledialogen. Lekmiljöns kapacitet beror på hur väl platsen fungerar. Fredsborgsparken som är plan och effektivt programmerad kan ta hand om relativt många barn, medan lekmiljöer med exempelvis nivåskillnader får en mer begränsad användbarhet.

Behov av lekmiljö för nya förskolor i Lövholmen

I Lövholmen planeras ca 252 förskoleplatser. Hälften av dessa barn (ca 120 st) ryms inte på den egna gården och behöver använda lekmiljöer utanför förskolan. Föreslagen lekplats i Lövholmen kan, med hänsyn till sin begränsade storlek, rymma ca 30 av de 120 barn som inte ryms på de egna gårdarna (baserat på förskoledialogen). Övriga förskolebarn från Lövholmen, ca 100 barn, behöver gå till en lekplats utanför området. Utvecklingen av Lövholmen innebär därför att fler lekmiljöer behöver anläggas i närliggande parker och att befintliga lekplatser behöver rustas upp för att Lövholmen ska kunna växa som planerat.

Trekantsparkens norra del ligger inom rimligt gångavstånd även för små barn, ca 200-400 m från planerade förskolor i Lövholmen. I parkens norra del finns det möjlighet att utveckla en stor lekplats och aktivitets- och rörelsemiljöer för bland annat Lövholmens nya förskolebarn. Akterspegeln och Sannadalsparken har också kapacitet att ta hand om fler förskolegrupper, men detta kräver en kvalitativ upprustning av Akterspegeln.

Rekreativa rörelsestråk

Utvecklingen av Lövholmen innebär att dagens avstängda område öppnas upp så att kajer och strandlinje längs Mälaren blir tillgängligt för allmänheten. Genom detta tillförs en ny länk i det långa promenadstråket som sträcker sig från Vårby i väster till Hammarby sjöstad i öster.

När Lövholmen utvecklas förstärks även trygga passager över den kraftigt trafikerade Lövholmsvägen och till Trekantsparken. Dessa kopplingar är viktiga för att knyta samman Lövholmen med rekreativa friytor för lek, rörelse och grönska i Trekantsparken och stadsdelens övriga betydelsefulla gröna oaser.

Promenaden längs Mälaren

Längs Mälaren kan man röra sig på ett varierat sätt längs långa sammanhängande sträckor. Stråket skiftar i karaktär och rör sig över både kajer, bryggor och genom gröna strandmiljöer. Genom utvecklingen av Lövholmen blir stadsdelens kajer och strandlinjer tillgängliga och bidrar till att promenadstråket längs Mälaren förlängs. På detta sätt stärks inte bara Lövholmens, utan hela stadsdelens vattenkontakt.

Kopplingen över Lövholmsvägen

Lövholmsvägen är Liljeholmens ryggrad och en huvudgata med flera trafikslag. Gatan är en barriär som stärks av att planerad utveckling medför en ökad turtäthet för tvärbana och bussar, mer genomfartstrafik och fler utfarter från kvarter. Fler gående och cyklister kommer att röra sig i och till området och gatumiljön föreslås därför att tydliggöras i planförslaget. Trafiksäkra övergångsställen föreslås, vilket inte minst är viktigt för barns möjlighet att kunna röra sig självständigt på ett säkert sätt.

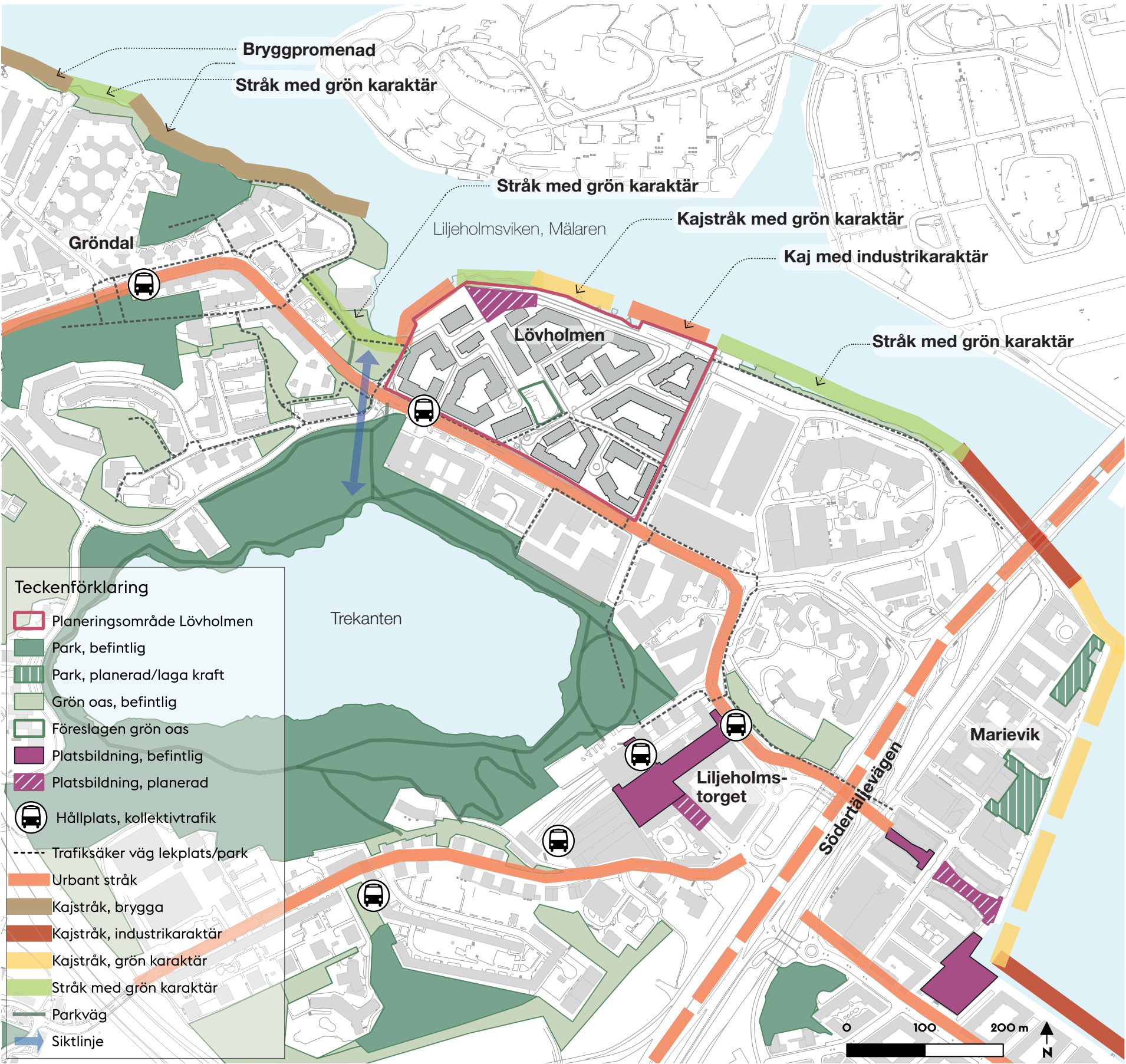
Kopplingen mellan norra Trekantsparken & Liljeholmsviken

Kopplingen mellan norra Trekantsparken och Liljeholmsviken är en viktig länk mellan friytor som underlättar möjligheten att röra sig på ett sammankopplat sätt genom park, natur och längs vatten. Från promenadstråket längs Mälaren når man via gröna stråk Trekantsparken och Vinterviken i väster samt Årstabergsparken och Årstaskogen i öster. Lövholmen har ett unikt läge vid vattnet och kommer genom sina miljöer mot Mälaren att bli en målpunkt för rörelse och vistelse för besökare från hela staden.

Definition av sociotopkvaliteter, enligt Stockholms stad

Vattenkontakt Utblick över större vattenyta, sjöar, större dammar eller kustlinjen.

Utsikt Överblick över landskap eller stort vatten. Känsla av stor rymd. Lång siktlinje.

Öppna gräsytor

De stora gräsytor i Liljeholmen är populära vistelseytor som utsätts för ett stort besöksstryck med hårt slitage som följd. Stora öppna gräsytor erbjuder möjligheter för varierade spontana aktiviteter som lek och rörelse men också rofylldhet och samvaro. De är en värdefull resurs som används av alla åldrar.

Det finns en generell brist på stora, plana, öppna gräsytor i Liljeholmen. De största ytorna finns i Trekantsparken och vid grönytan vid Liljeholmsviken. Mer gräsyta behöver tillskapas för att tillgodose behoven från en ökad befolkning.

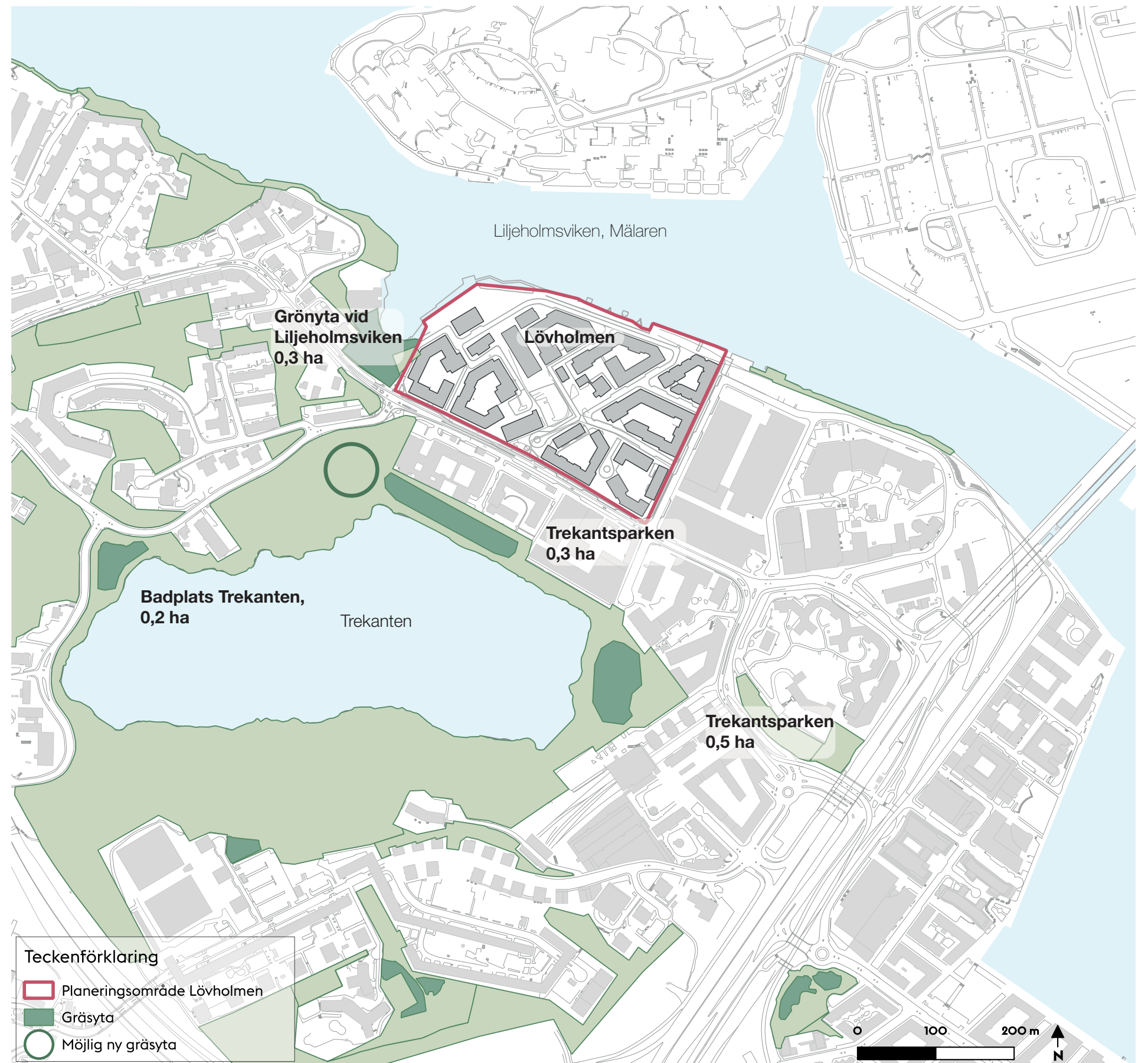
Grönyta vid Liljeholmsviken

Grönytan vid Liljeholmsviken erbjuder en öppen flexibel gräsyta som är mycket värdefull för tillgången till lek- och aktivitetsytor, för närboende. Ytan är bullerutsatt och idag delvis ianspråktagen för kanotverksamhet. Genom borttagande av sjuka Almträd har grönytan exponerats mer mot Lövholmsvägen. Grönytan är en viktig länk i den rekreativa grönstrukturen och kopplar samman Trekantsparkens friytor med strandpromenaden längs Mälaren.

Trekantsparken

För att nå kriterierna för stadsdelspark behövs en sammanhängande gräsyta på minst 0,5 ha. Trekantsparken innehåller stora öppna gräsytor som idag nyttjas för en mängd olika typer av aktiviteter som evenemang, motion, picknick och solbad.

Dagens gräsytor är mycket populära vilket medför ett högt slitage. Det finns behov av att till skapa fler gräsytor, främst i norra delen. Här finns plana ytor med möjlighet att skapa nya stora gräsytor som kan fungera bra för samvaro för stora mängder människor, picknick och spontan lek. Detta kan bidra till att tillgodose behovet från tillkommande boende och verksamma i Lövholmen, samt kompensera för den grönyta vid Liljeholmsviken som tas i anspråk för stadsutveckling av Lövholmen.

Bollek, bollspel

Platser anpassade för bollspel och bollek är av betydelse för människors sociala och fysiska utveckling. Enligt Stockholms parkriktlinjer ska alla ha tillgång till en bollspelsyta inom 500 m. För bollek finns inga riktlinjer, men det är ett viktigt inslag i närmiljön.

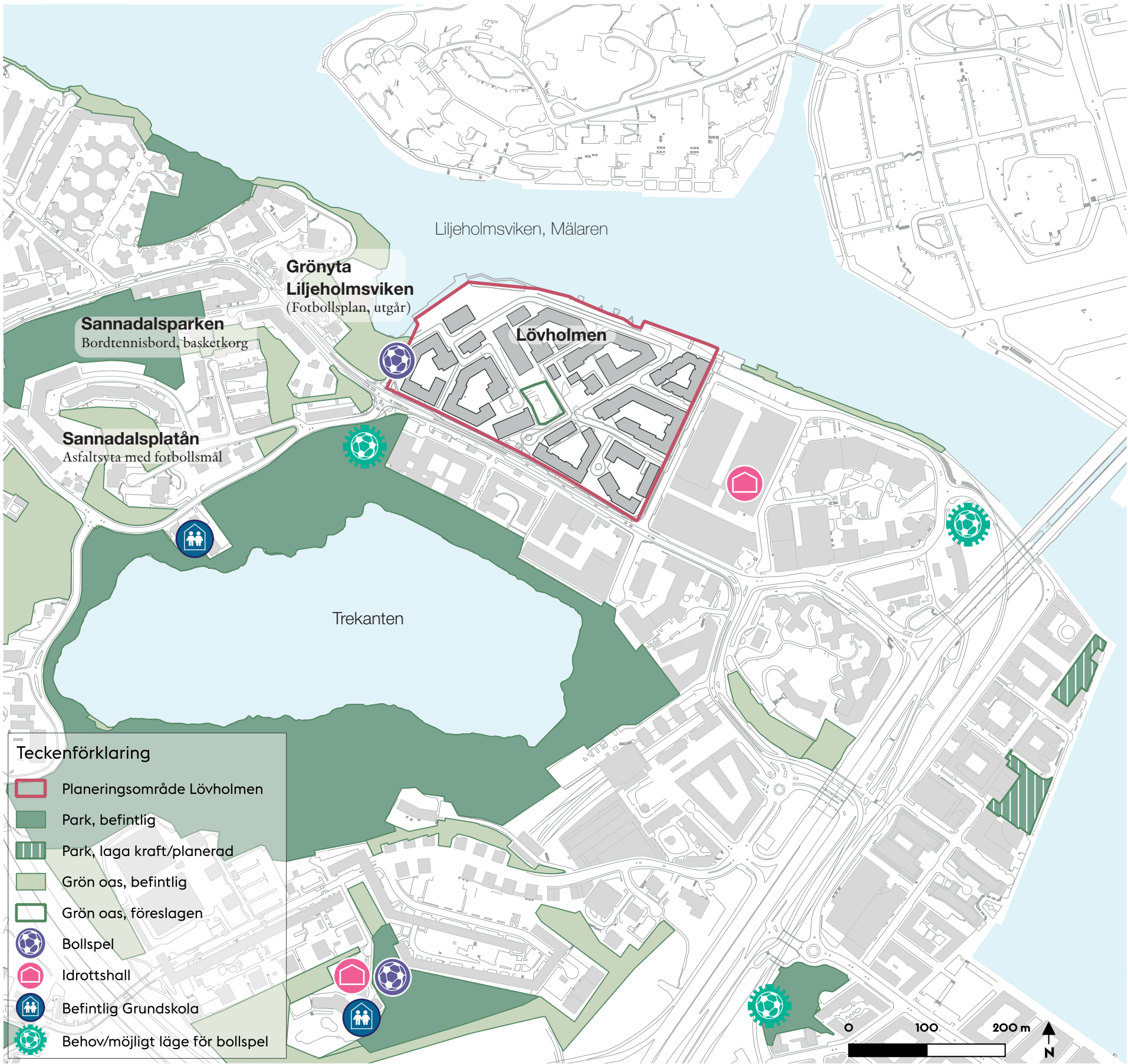
I Liljeholmsviken finns en bollplan som tillfälligt upplåtits till andra funktioner. Utvecklingen av Lövholmen innebär att ytan bebyggs och bollplanen behöver ersättas på annan plats i närmiljön.

Bollspel

Ytor för bollspel nyttjas av många och är en värdefull, men ytkrävande kvalitet som är svår att tillskapa i mindre parker och platser. Vid grönytan vid Liljeholmsviken finns en bollspelsyta som tas i anspråk för Lövholmens byggnation. Denna behöver ersättas och en utpekad möjlig yta finns i norra delen av Trekantsparken.

Bollek

Ytor för bollek av varierad form bör finnas i närmiljön. Dessa platser för aktivitet behövs inte minst för att tillgodose en brist på mötesplatser som stimulerar till rörelse för ungdomar i Lövholmen med omgivning. Ytor för bollek kan gärna utvecklas med ett urbant uttryck och i kombination med omhändertagna, trygga hängtytor för umgänge. I Norra Trekantsparken finns möjlighet att utveckla även detta.

Definition av sociotopkvaliteter, enligt Stockholms stad

- Bollspel** Lek med boll på större plana ytor (oftast minst 500 kvm). Lagfotboll, rugby, brännboll, cricket, landhockey. I detta fall är det ytans storlek som är det viktiga, jämfört med "bollek".
- Bollek** Lek med boll på mindre ytor, t.ex. fotboll, basket, landbandy, boule. Denna kategori betyder inte att barns lek är betonad, utan även vuxenidrott.

Bad

Liljeholmens läge vid Mälaren och sjön Trekanten ger goda och unika möjligheter till bad och solbad av olika karaktär. Dessa kvaliteter efterfrågas av medborgarna och är något som många önskar mer möjligheter till, enligt stadsdelsförvaltningen.

Lövholmen

I Lövholmen kan det finnas en möjlighet att tillföra bad från brygga på djupare vatten. Detta förutsätter att vattenkvaliteten är god samt att hänsyn till båttrafik tas. Badmöjligheten bör utredas vidare. Bad i strandzoner är inte lämpligt med hänsyn till ekologiska värden samt att det finns föroreningar i bottensedimenten.

Solbad är också en attraktiv kvalitet. I Lövholmens västra del föreslås vistelsezoner med goda möjligheter till solbad. Här erbjuds också eftermiddags- och kvällssol, som är ytterligare en högt skattad och eftertraktad kvalitet. Det finns ett behov av att utveckla solbad på både avskilda, lugna platser och urbana, mer intensiva mötesplatser där man kan se och synas. Idag saknas ett tillräckligt utbud av varierande mötesplatser för ungdomar och unga vuxna och solbad är en aktivitet som efterfrågas.

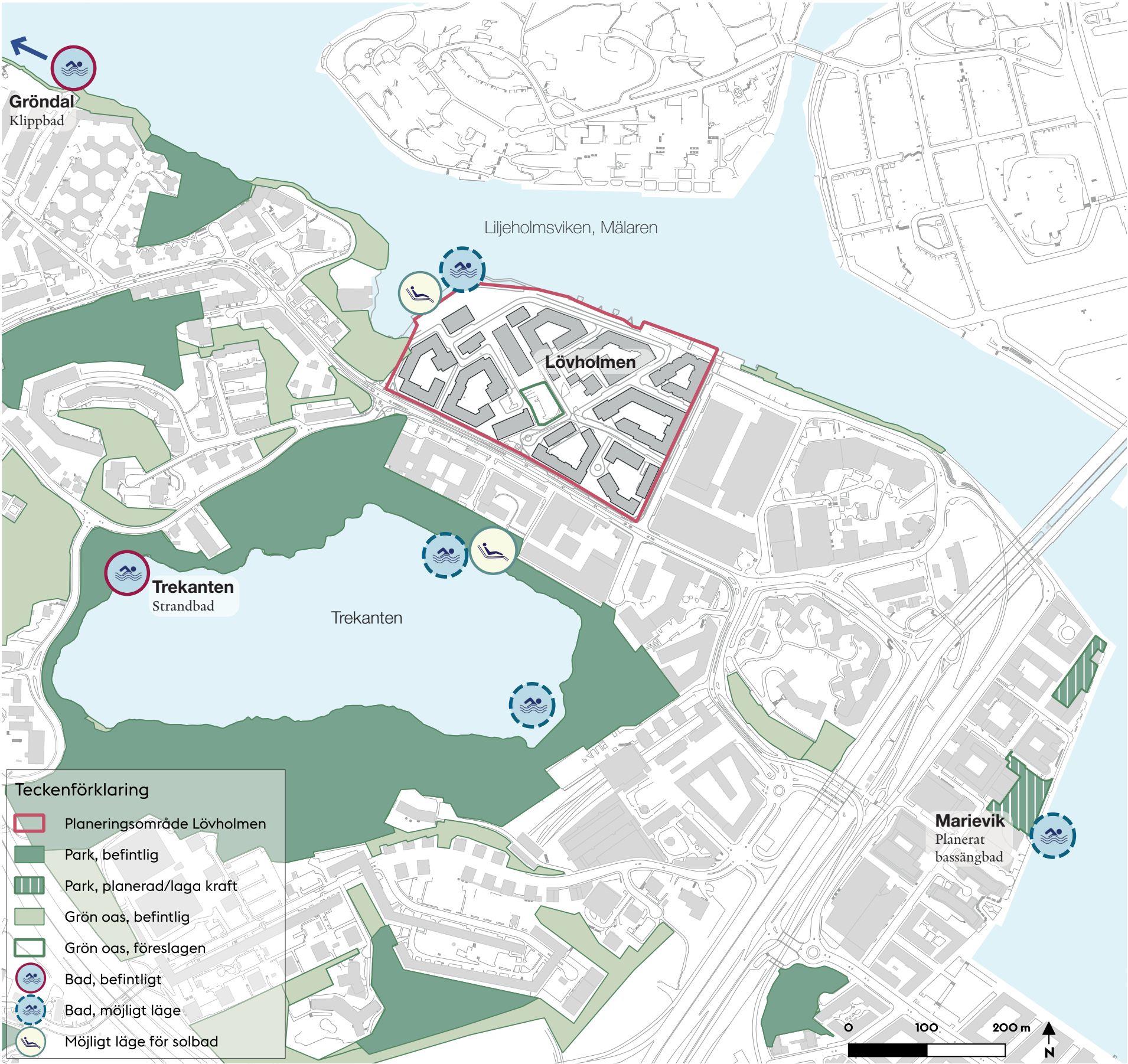
Övriga platser

I Liljeholmen finns det goda möjligheter till bad i olika form, från både klippor, brygga och strand.

Vid sjön Trekantens västra del finns ett barnvänligt och populärt strandbad. Många spontanbadar runt hela sjön, även om det saknas badstegar och bryggor. Vattenkvaliteten är tjänlig för bad enligt staden, men sjöns bottensediment är förorenad. Möjligheten att anordna fler badmöjligheter är önskvärt och utreds.

Gräsyrtorna i Trekantsparkens norra och östra sida har mycket goda solförhållanden och är populära för solbad. Det finns behov av att rusta upp befintliga gräsytor och även tillskapa fler, särskilt i bästa solläget i parkens norra del.

I Marievik planeras ett bassängbad för alla åldrar. Detta avses att placeras på bryggor i Årstaviken. Längs Mälaren, vid promenadstråket västerut finns möjlighet att bada både från klippor och bryggor.

Utveckling av grönyta vid Liljeholmsviken och norra Trekantsparken

Trekantsparken och grönytan vid Liljeholmsviken ligger nära Lövholmen och påverkas av planerad stadsutveckling. När fler flyttar in behöver stadens allmänna friytor utvecklas för att kunna ta hand om fler besökare.

I arbetet med att planera för Liljeholmens utveckling har Stockholms stad kartlagt och analyserat sociala värden och behov i stadens allmänna friytor, se Inledning. Ett förslag för utvecklingen av Trekantsparken som stadsdelspark har tagits fram. Här redovisas en del av programmet för utveckling av Trekantsparkens norra del, samt utveckling av grönytan vid Liljeholmsviken.

Utveckling av norra Trekantsparken & grönytan vid Liljeholmsviken

Trekantsparken och grönytan vid Liljeholmsviken behöver utvecklas med anledning av Lövholmens utvecklingen. I samband med den pågående planeringen för Liljeholmen har Stockholms stad kartlagt och analyserat sociala värden och behov i stadens allmänna friytor samt tagit fram ett förslag för utvecklingen av Trekantsparken. Här redovisas kortfattat den långsiktiga utveckling som föreslås för Trekantsparkens norra del samt grönytan vid Liljeholmsviken.

Förslag till utveckling

Under sommaren 2020 genomförde Stockholms stad en enkätdialog för att fånga upp medborgarnas syn på Trekantsparken. Syftet var att samla in kunskap om hur området kring Trekanten används, vilka platser som anses värdefulla och vilka brister som upplevs finnas. Med utgångspunkt i dialogen togs ett förslag för parkens långsiktiga utveckling fram. I detta beaktades även den kartläggning av sociala värden och behov i stadens allmänna friytor som tagits fram som del av planeringen för nordvästra Liljeholmen.

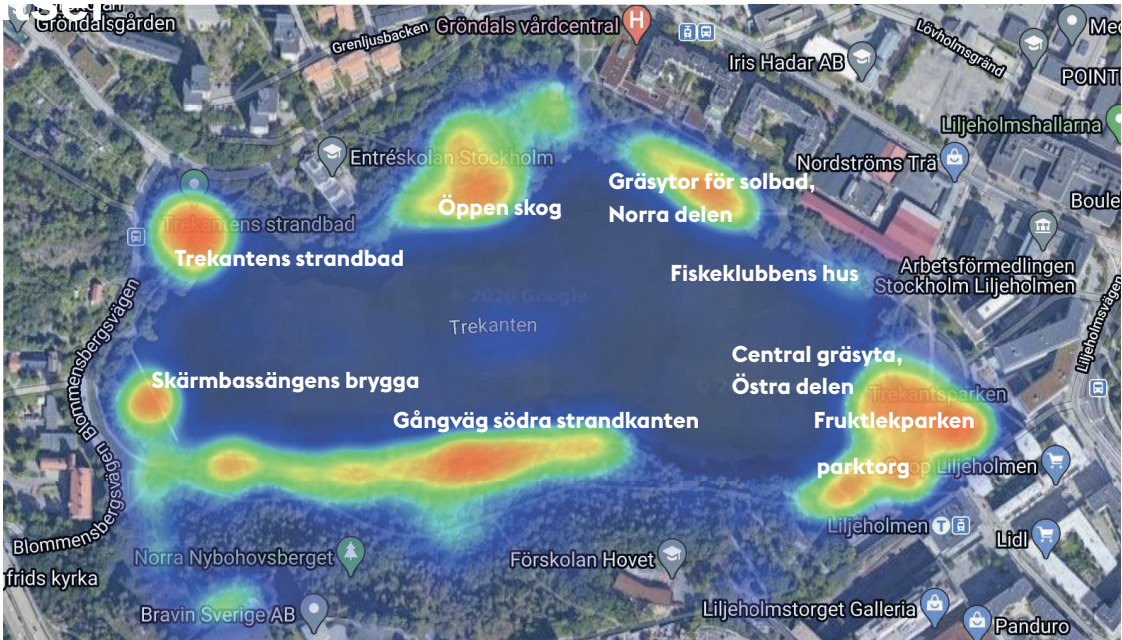
Trekantsparken föreslås att utvecklas för att främja både naturliv och folkliv. Landskapets karaktär och naturens värden förädlas samtidigt som fler platser föreslås för att ge bättre förutsättningar för ett aktivt folkliv. Den föreslagna utformningen för Trekantsparken möjliggör en flexibel användning och ett samnyttjande av platserna. Målet är att besökare av olika åldrar, med olika intressen och erfarenheter ska kunna hitta sin plats för aktiviteter, lek och rekreation. Trekantsparken används av en bred grupp av besökare, men idag saknas tillräckliga kvaliteter för främst ungdomar och förskolebarn. Parkens mest frekvent använda ytor finns i östra delen, men med planerad stadsutveckling behöver framförallt parkens norra del mot Lövholmen utvecklas. Här behövs en yta för bollspel, fler gräsytor för solbad och rörelse samt en rejäl lekplats för barn i alla åldrar. Bättre möjligheter till bad från brygga och vistelse vid och på vattnet är något som önskas av medborgarna och som utreds både vid Trekanten och Liljeholmsviken.

Trekantsparkens norra del och grönytan vid Liljeholmsviken har historiskt varit sammankopplade, långt tillbaka av vatten och sedan av park och natur. Kopplingen mellan dem är viktig för att knyta ihop områdets rekreationsytor och promenadstråk. Genom siktlinjer mellan parkrummen synliggörs närheten till vatten, både vid sjön Trekanten och vid Liljeholmsviken. Grönytan vid Liljeholmsviken är med sitt vattennära läge attraktivt för rekreation, trots att större delen av området är bullerstört med värden över 55 dB som är riktvärdet för en god parkmiljö. Grönytan omformas för att bli mer trivsamt och välfungerande för vistelse samt mindre bullerstörd. Nya träd föreslås mot Gröndalsvägen för att stärka rekreationsytans inramning mot gatan och bidra till att vända blickarna mot vattnet.

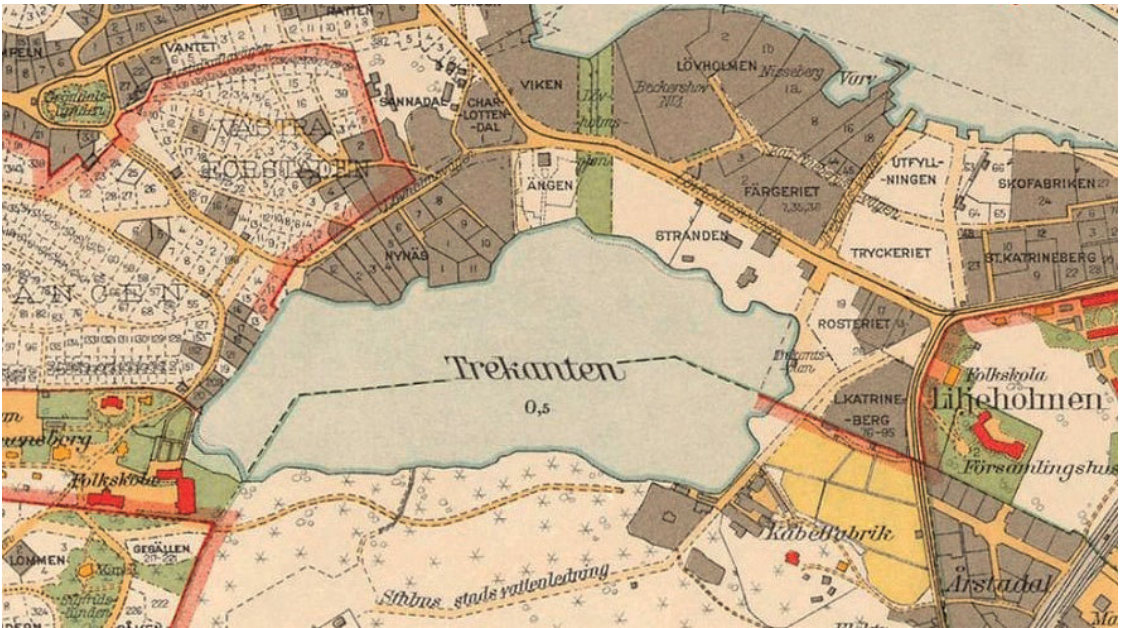
Sammantaget föreslås ett 50-tal nya träd i Trekantsparkens norra del samt i grönytan vid Liljeholmsviken. På grund av almsjuka har 15-20 fullvuxna almar tagits ner i området. De nya träden är viktiga för att stärka befintlig spridningskorridor norrut mot Reimersholme. Artval behöver beaktas med hänsyn till detta.

Programförslag för utveckling av Trekantsparken

Favoritplatser. Ur Enkät Trekantsparken 2020.09.30.

Historisk karta från 1920-talet visar i brunt områden för industri som omgav parken. I kartan redovisas en parkkoppling mellan sjön Trekanten och Mälaren vid Liljeholmsviken.

Förslag för långsiktig utveckling av Trekantsparken och grönyta vid Liljeholmsviken, Ur Trekantsparken, Program för utveckling. reviderad 23-06-01.

